

در زمان غیبت، مردم چگونه از امام زمان خود بهره مند می‌شوند؟

فهرست مطالب

- ۱ پاسخ:
- ۲ تشبیه امام زمان صلوات الله علیه به خورشید پشت ابر:
- ۴ امام زمان صلوات الله علیه امان اهل زمین:
- ۵ وساطت در فیض:
- ۶ عبادت خدا به واسطه امام:
- ۷ احتجاج خدا بر خلق به وسیله امام غائب:

پاسخ:

غیبت به معنی عدم وجود و فقدان نیست؛ بلکه امام غائب صلوات الله علیه در بین مردم هستند؛ اما کسی ایشان را نمی‌شناسد؛ کما این که در روایات چنین آمده است:

قال أبو عبد الله عليه السلام إن في صاحب هذا الامر سنن من الأنبياء عليهم السلام... وأما سنة من

يوسف فالستر يجعل الله بينه وبين الخلق حجاباً يرونه ولا يعرفونه

کمال الدین وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ۳۵۰ و ۳۵۱

امام صادق علیه السلام فرمود: در صاحب این امر سنت‌هایی از پیامبران است ... و سنتی که از یوسف علیه السلام دارد، مستور بودن است، خداوند بین او و مردم حجابی قرار می‌دهد؛ به طوری که او را می‌بینند ولی نمی‌شناسند.

حضرت در شرایط غیبت نیز همانند شرایط حضور از حوادث جامعه آگاه است و نسبت به کلیه امور اشراف کامل دارد و تا جایی که با فلسفه غیبت منافات نداشته باشد به اذن الهی به رتق و فتق امور می‌پردازد و این هیچ منافاتی با امامت ایشان ندارد؛ کما این که بسیاری از انبیاء هم این غیبت را داشته‌اند، در حالی که مقام نبوت خود را هم دارا بودند:

۱. حضرت موسی علی نبینا و آله و علیه السلام زمانی که به کوه طور رفتند و در میان قوم خود نبودند.

۲. حضرت یونس علی نبینا و آله و علیه السلام زمانی که در شکم ماهی بودند.

۳. خضر نبی که سال‌ها زنده است و در غیبت به سر می‌برند.

۴. حضرت ادریس هم کما کان در غیبت به سر می‌برند.

در رابطه با فواید چنین امامی، در روایات مطالبی آمده است که در ادامه به آن می‌پردازیم:

تشبیه امام زمان صلوات الله علیه به خورشید پشت ابر:

در برخی روایات تشبیه بسیار دقیق و زیبایی در رابطه با غیبت امام زمان صلوات الله علیه آمده است که

با دقت در این تشبیه می‌توان به فوائد بسیاری از امام غائب دست یافت.

در کتاب کمال الدین شیخ صدوق در رابطه با چگونگی انتفاع مردم از امام غائب روایتی از پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است:

قال جابر فقلت له يا رسول الله فهل يقع لشيعة الانتفاع به في غيبته؟ فقال عليه السلام أي والذي بعثني بالنبوة إنهم يستضيئون بنوره وينتفعون بولايته في غيبته كان انتفاع الناس بالشمس وإن تجلها سحاب

کمال الدین وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ۲۵۳

جابر می‌گوید که به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله عرضه داشتم: وجود امام زمان صلوات الله علیه در عصر غیبت چه فایده‌ای دارد؟ حضرت فرمودند: به خداوندی که مرا به پیامبری مبعوث فرموده است، مردم از وجود آن امام غایب منفعت می‌برند و از نور ولایتش در طول غیبتش بهره می‌گیرند؛ چنانچه از آفتاب پشت ابر استفاده می‌کنند.

در جای دیگر همین کتاب آمده است:

قال سليمان فقلت للصادق عليه السلام فكيف ينتفع الناس بالحجة الغائب المستور؟ قال كما ينتفعون بالشمس إذا سترها السحاب

کمال الدین وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ۲۰۷

سليمان می‌گوید: به امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: مردم چگونه از حجت غائب مستور نفع می‌برند، حضرت فرمود: همان طوری که از خورشیدی که ابر او را پوشانده است نفع می‌برند، از حجت غائب مستور هم نفع می‌برند.

در روایت دیگری هم خود وجود نازنین حضرت ولی عصر صلوات الله علیه در توقیع شریف‌شان می‌فرمایند:

وأما وجه الانتفاع بي في غيبتي فكالانتفاع بالشمس إذا غيبتها عن الابصار السحاب

كمال الدين وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ٢٥٣

همانگونه که مردم از خورشید پشت ابر بهره‌مند می‌شوند، از من در زمان غیبتم بهره می‌برند.

وقتی خورشید در پشت ابر قرار می‌گیرد، آن نوربخشی خود را دارد و گیاهان با همان مقدار از نور می‌توانند رشد کنند و مردم هم راه خود را می‌توانند با آن پیدا کنند؛ برخلاف ظلمت و تاریکی شب که اگر روشنائی نباشد احتمال خطا رفتن و گمراه شدن بسیار زیاد است؛ لذا امام زمان صلوات الله علیه هم با این که در غیبت به سر می‌برند مردم را هدایت می‌کنند و سبب رشد معنوی آن‌ها می‌شوند و مسیر هدایت و ضلالت را برای مردم تبیین می‌کنند.

انکار وجود امام زمان صلوات الله علیه در عصر غیبت مانند انکار خورشید پشت ابر است.

امام زمان صلوات الله علیه امان اهل زمین:

وجود امام زمان صلوات الله علیه دارای برکات زیادی است و اگر امام در روی کره خاکی نبود نوع انسان منقرض می‌گشت؛ در کتاب کمال الدین شیخ صدوق از امام صادق علیه السلام به نقل از پدرشان و ایشان از امام سجاد علیه السلام آمده است:

ونحن أمان لأهل الأرض كما أن النجوم أمان لأهل السماء ونحن الذين بنا يمسك الله السماء أن تقع

على الأرض إلا بإذنه وبنا يمسك الأرض أن تميد بأهلها... ولولا ما في الأرض منا لساخت بأهلها

كمال الدين وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ٢٠٧

ما امان اهل زمین هستیم؛ همان طوری که ستارگان امان اهل آسمان هستند و ما کسانی هستیم که به واسطه ما خداوند آسمان را نگه می‌دارد تا روی زمین نیوفتد؛ مگر به اذن خداوند و به واسطه ما است که زمین اهلش را فرو نمی‌برد... و اگر یکی از ما ائمه روی زمین نباشیم زمین تمام اهلش را به کام خود فرو می‌برد.

در روایت دیگری از زبان خود حضرت ولی عصر صلوات الله علیه آمده است:

وإني لأمان لأهل الأرض كما أن النجوم أمان لأهل السماء

کمال الدین وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ۴۸۵

همانا من سبب آرامش و امنیت مردم روی زمین هستیم؛ چنانچه ستارگان امان اهل آسمان هستند.

طبق این احادیث، ائمه علیهم السلام، علاوه بر نقش تشریحی، نقش تکوینی دارند و در صورت غیبت، به فرض که نقش تشریحی آن‌ها در پس غیبت قرار بگیرد، به نقش تکوینی خود عمل می‌کنند و وجودشان باعث استمرار حیات و زندگی می‌شود.

وساطت در فیض:

امام واسطه فیض الهی است و او است که رابط میان عالم مادی و ربوبی است.

امام صادق علیه السلام در روایتی به نقل از امام سجاد صلوات الله علیه می‌فرماید:

وبنا ينزل الغيث وتنشر الرحمة وتخرج بركات الأرض

کمال الدین وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ۲۰۷

به واسطه ما باران نازل می‌شود و رحمت منتشر می‌شود و برکات زمین از آن خارج می‌شود.

در توقیع شریفی که از ناحیه حضرت صادر شده است نیز چنین آمده است:

إنا غير مهملين لمراعاتكم ولا ناسين لذكركم ولولا ذلك لنزل بكم اللاواء واصطلمكم الأعداء

المزار - الشيخ المفيد - ص ۸

همانا ما از رعایت حال شما کوتاهی نمی‌کنیم و شما را از یاد نمی‌بریم، در غیر این صورت سختی‌ها و

گرفتاری‌ها بر شما فرو می‌آید و دشمنان شما را ریشه کن کرده و از بین می‌برند.

در زیارت جامعه کبیره که با سند صحیح نقل شده هم آمده است:

بکم فتح الله وبکم یختم وبکم ینزل الغیث... وبکم ینفس الهم ویکشف الضر

من لا یحضره الفقیه - الشيخ الصدوق - ج ۲ ص ۶۱۵

آغاز و پایان کلیه امور (خلقت) به واسطه شما صورت می‌گیرد و به واسطه شما باران نازل می‌شود و به

واسطه شما غم و اندوه و مشکلات ما برطرف می‌شود.

عبادت خدا به واسطه امام:

شناخت درست و صحیح خداوند به واسطه امام زمان صلوات الله علیه است و اگر او نباشد خداوند به

صورت کامل شناخته نمی‌شود و در نتیجه عبادت نمی‌شود و رابطه بین عالم مادی و دستگاه آفرینش قطع

می‌شود؛ همان طور که امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

ولم تخل الأرض منذ خلق الله آدم من حجة الله فيها ظاهر مشهور أو غائب مستور ولا تخلوا إلى أن تقوم

الساعة من حجة الله فيها ولولا ذلك لم يعبد الله

کمال الدین وتمام النعمة - الشيخ الصدوق - ص ۲۰۷

از زمانی که خداوند آدم را خلق کرد زمین از حجت خدا خالی نبوده است که این حجت الهی یا ظاهر و مشهور بوده است و غائب و مستور و همچنین زمین تا قیامت از حجت خدا خالی نخواهد شد و اگر چنین نباشد هیچگاه خدا عبادت نمی‌شود.

و در روایت دیگری در کتاب کافی آمده است:

عن برید العجلي قال : سمعت أبا جعفر عليه السلام يقول : بنا عبد الله ، وبنا عرف الله ، وبنا وحد الله

تبارك وتعالى ...

برید عجلی می‌گوید: از امام صادق علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: به واسطه ما خدا پرستش می

شود و به واسطه ما خدا شناخته می‌شود و به واسطه ما یگانگی خداوند اثبات می‌شود...

الكافي - الشيخ الكليني - ج ۱ ص ۱۴۵

احتجاج خدا بر خلق به وسیله امام غائب:

امامان چه ظاهر باشند چه غایب، خود حجت‌های خداوند بر روی زمین و براهین آشکار الهی هستند.

یکی از فواید امام این است که خدا به وسیله امام و خلیفه خود در زمین بر مردم احتجاج می‌کند؛ امیرالمؤمنین

علیه السلام می‌فرماید:

اللهم لا تخلو الأرض من قائم لله بحجة إما ظاهرا مشهورا أو خائفا مغمورا لئلا تبطل حجج الله وبيناته

نهج البلاغة - خطب الإمام علي (ع) - ج ۴ ص ۳۷

پروردگارا روی زمین هیچ گاه از حجت‌های تو خالی نمی‌ماند، حجت‌هایی که گاهی مرئی و آشکار و گاهی از بیم مردم پنهان است تا دلایل و بینات الهی باطل و نابود نشود.

اگر برخی فواید وجود داشته باشد که در اثر غیبت امام صلوات الله علیه، مردم از آن محروم باشند؛ مقصر خود مردم هستند و می‌بایست با ایجاد آمادگی لازم، شرایط را برای ظهور آن حضرت فراهم نمایند؛ لذا خواجه نصیرالدین طوسی در کتاب خود می‌فرماید:

ووجوده لطف وتصرفه آخر وعدمه منا

کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد (قسم الإلهیات) (تحقیق السبحانی) - العلامة الحلی - ص ۱۸۴

وجود امام زمان صلوات الله علیه لطف است و تصرفات حضرت در عالم لطف دیگری است و غیبت امام زمان صلوات الله علیه از ناحیه مردم است.

بر اساس قاعده لطف، وجود امام علیه السلام در هر عصر و زمانی، لازم و ضروری است؛ اما نحوه حضور امام علیه السلام بستگی به اوضاع و احوال جامعه انسانی دارد؛ اگر شرایط لازم برای حضور امام مهیا باشد، امام در میان جامعه، حضوری آشکار خواهد داشت؛ ولی اگر چنین شرایطی آماده نبود، امام علیه السلام مستور خواهد شد.

خداوند با قراردادن حضرت صاحب الزمان صلوات الله علیه به عنوان خلیفه الله، لطف خود را انجام داده است و امام زمان صلوات الله علیه با پذیرش این مسؤولیت لطف دیگری در حق ما کرده است؛ اما این که ایشان غائب هستند از ناحیه مردم است.

موفق باشید

گروه پاسخ به شبهات

مؤسسه تحقیقاتی حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف